

Arbeiðir við nýggjari orðabók

Ger málið fjølbroyttari

Henning Thomsen arbeiðir við einari hann kallar samheita og skyldskapar-orðabók. Bókin er ætlað fólki, sum vilja nýta eitt liðiligari mál, og sum ikki vilja tala og skriva tey somu orðini uppastur í saman

Undir nummarinum 478 finna vit orðið "eta". Har stendur: Eta, fáa sær, koyra í seg, kála í seg, bera at munni, súpa, svølgja, klesja í seg, gloypa, slúka og 25 orð ella vendingar aftrat.

Frammanundan - nummar 477, verður orðið "matur" lýst á sama hátt, og eftir orðið "eta", stendur orðið át-, eins og øll hini, lýst út í æsir.

Við øðrum orðum finnur tú undir orðinum, tú leitar eftir, áðrenn og aftaná, øll hugsandi og óhugsandi orð

og vendingar, sum hava eitt alla annað við tað orðið, tú leitar eftir, at gera. Júst hetta er eitt av endamálinum við orðabókini.

Henning Thomsen sigur, at øll, bæði børn og vaksin, kunnu brúka orðabókina. Endamálið er at hjálpa fólki at brúka eitt liðiligari mál so sleppast kann undan at brúka sama orðið uppastur í saman.

Í tveimum partum

Henning Thomsen greiðir frá, at tá tú slær upp í vanliga

samheitsorðabók, eftir einum orði, standa sum oftast eitt til trý samheiti, sum vísa til onnur orð í bókini. Hesi vísa so aftur til onnur, sum uppastur vísa til onnur o.s.fr. Í hesari bókini eru øll leitiordini - t.v.s. vanliga føroyska orðabókini, onnur helvtin av bókini. Øll eru tey talmerkt og standa í bókstavarrøð.

Í hinari helvtini av bókini eru orðini við sama nummari sett saman í bólkar. Undir og yvir teimum standa tey orð, sum eru

skyld við tey. Á hendan hátt finnur tú nógv lættari allar teir orðamøguleikarnar tú kanst hugsa tær.

Byrjaði við krossordum

Spurdur um hvussu tað ber til, at hann fór undir eitt so stórt verk sum hetta sigur Henning, at fyrri trimum árum síðani fór hann undir at gera krossordagátur til bløðini. Hann gav eisini út eitt krossordablað. Undirtøkan var sera góð, men eisini hetta gjørdur tær ringu tíðimar av við.

Tá fólk noyðast at fara til Danmarkar at fáa sær at eta hava tey heldur ikki ráð at keypa bløð, sigur Henning, og leggur aftrat, at stríði var kortini ikki heilt til fánýtis.

Í samband við krossordablaðið var hann ein dagin inni á gólvinum hjá Ingrið Sondum.

Hon spurdi meg um eg helt tað vera eitt hugskot at gera eitt yvirlikt yvir tey

vanligastu orðini vit nýta. Hetta kundi kanska hjálpt børnum og fólki annars, sum vóru óvön at loysa gátur á føroyskum. Tað helt eg vera skilgott, og fór til verka. Men mín veikleiki var, at eg dugdi ikki at steðga á aftur. Ferðin gjørdist so stór, at nú eri eg komin væl áleiðis við einari samheitaorðabók fyrri øll, sigur Henning. Hann sigur seg annars ikki hava fingist nógv við penninum. Onkra smásøgu, onkra yrking og so hasi krossordini.

Góð hjálp frá Fróðskaparsetrinum

Sjálur heldur Henning, at tað undrar helst fólk, at ein heilt vanligur føroyingur sum hann fer undir eitt tilfíkt stórt tiltak. Tað hevði verið sera trupult utan hjálp frá málkønum fólki.

Manningin á Fróðskaparsetrinum hevur verið mærlig til mikla hjálp. Har gera tey nýggja og víðkaða orðabók,

Henning Thomsen við einum lúllum parti av tí skrivliga tilfari hann arbeiðir við í samband við nýggju orðabókina. Mynd: Jens Kr. Vang

og haðani fáa eg orðini so hvørt tey eru skrivað úr savninum. Uttan hesa hjálp hevði eg ikki kunnað byrja mitt arbeiði fyrr enn teirra bók var útkomin, sigur Henning. Hann roknar við, at hansara orðabók kann koma út í 1995 ella 96.

Tað eru serliga Jóhan Hendrik W. Poulsen, Jógvan í Lon og Marjun Simonsen sum hava verið Henningi til hjálpar, eins og Petur og Martin Zachariasen hava lagt honum lag á við telduni, og hjálpina frá teimum sigur Henning seg vera sera takksaman fyri.

tór.-

Stórar broytingar í avreiðingunum:

Stór øking í Suðuroy

-sum nú er komin á hædd við Megineystur-oynna hvat tonsatali í landingum við-víkur. Parturin, sum landaður verður í Norðoyggjum minkar alsamt

Hvat tonsatalið av avreiddum fiski viðvíkur, verða suðuroyingar alt bertri fyri.

Sambært Hagstovuna eru seinastu tólv mánaðirnar komin eins mong tons av fiski upp á land í Suðuroynni sum í Megineystur-oynni. Soleiðis hevur tað ikki verið.

Í hvørjum av hesum báðum økjum komu hetta

tíðarskeiði upp á land stívliga 20.000 tons. Undanfarna tólv mánaðarskeiði, frá oktober 1991 til september í fjør, vóru góð 29.000 tons avreidd í Megineystur-oynni og sløk 16.000 tons í Suðuroynni.

Í hesum báðum økjum kemur nógv hin størsti parturin upp á land.

So stórar broytingar í

avreiðingunum eru ikki at síggja í hinum økjum, men kortini eru øki, sum nú fáa minni í sín part og onnur á meira.

Samanbera vit seinasta tólv mánaðarskeiði við teir tólv undanfarna mánaðarnar síggja vit, at Norðoyggjar fáa alt minni í sín part. Seinastu tólv mánaðarnar vóru avreidd í Norð-

oyggjum 6.300 tons í mun til 9.600. Í Sundalagnum 6.000 tons í mun til 5.000, í Suðurstreymoy 10.500 í mun til 8.700, í Vágnum 3.200 í mun til 6.000 tons og á Sandi vóru hetta seinasta tólv mánaðarskeiði avreidd 3.400 tons í mun til 4.700 tons undanfarna tólv mánaðarskeiði.

Samanlagt vóru seinastu tólv mánaðarnar avreidd sløk 70.000 tons í Føroyum í mun til góð 79.000 tons frá

oktober 1991 til septemner 92.

Minni við línu

Tað verður alt minni av línuviski, sum kemur upp á land í Føroyum. Seinastu tólv mánaðirnar avreiddu línubátar 9.650 tons í mun til stívliga 15.000 tons undanfarna tólv mánaðarnar. Meginparturin kemur frá partolarunum, sum avreiddu sløk 33.000 tons, og síðani komu lemmatrol-

ararnir við góðum 21.000 tons. tór.-

Suðuroyingar fáa ein alt størri part av avreiðingunum. Mynd: Kalmar

